

10.04.2021r., kl. II bz

Temat 1, 2: Rzeźbotwórcza działalność lodowców górskich. Rzeźbotwórcza działalność łądolodów i wód polodowcowych.

https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_pr_1/301_6_procesy_egzogeniczne/r1_6_05a.pdf

<https://epodreczniki.pl/b/rzezbatorwora-dzialalnosc-lodowcow-i-ladolodow---porownanie/P7JQaygva>

http://www.sspn.edu.pl/images/zdalne/Lodowiec_2LO.pdf

Działalność lodowców i łądolodów - formy polodowcowe

Łądolody Antarktydy i Grenlandii oraz lodowce górskie pozwalają na obserwację oddziaływania lodu i wód polodowcowych na powierzchnię ziemi. Posuwające się z różną prędkością lodowce i łądolody wykazują działalność transportującą, niszczącą i budującą.

Działalność transportująca- polega na przenoszeniu materiału skalnego różnego pochodzenia określanego mianem **moreny**.

Jest to utwór składający się z bloków, okruchów skalnych, piasku, pyłu i gliny występujący zwłaszcza przy łądolodach.

Działalność niszcząca- transportowanym materiałem lodowce wykonują pracę niszczącą. Polega ona na zdzieraniu i wygładzaniu podłoża oraz wyorywaniu potężnych bloków skalnych. Proces ten w największym stopniu odbywa się przed czołem lodowców i łądolodów.

Działalność budująca - objawia się przede wszystkim w powstawaniu form polodowcowych, które są śladami działalności lodowców i łądolodów oraz wód polodowcowych po ustąpieniu zlodowaceń.

Formy tej działalności to:

-**głazy narzutowe(eratyki)** osadzone i pozostawione po wytopieniu się łądolodu, często ich ogromna wielkość świadczy o olbrzymiej sile lodowców;

-**moreny denne** to pagórkowate tereny zbudowane głównie z gliny zwałowej jako pozostałość po materiale włączonym w dolnej partii łądolodu;

-**moreny czołowe** to ciągi pagórów ułożone w wały lub grzbiety równoległe do dawnego czoła łądolodu, powstawały z materiału zdzieranego z podłoża przez czoło łądolodu i osadzanego w czasie dłuższego postoju;

-**sandry(równiny sandrowe)** to piaszczyste stożki które usypywały rzeki polodowcowe, przepływające przez morenę czołową i wynoszące materiał skalny, który następnie został osadzany na przedpolu topniejącego łądolodu;

-**pradoliny**-dawne doliny rzeczne które powstawały z połączenia się wód roztopowych z topniejącego lodowca z wodami płynącymi na przedpolu nie objętym zlodowaceniem;

-**jeziora polodowcowe**-morenowe, rynnowe, oczka polodowcowe powstające w zagłębieniach terenu z topniejącego lodu (np. Pojezierze Mazurskie, Fińskie itd.)

Działalność lodowców górskich to głównie powstawanie jezior w miejscach dawnych pól firnowych (tzw. **cyrki polodowcowe**) np. Morskie Oko lub jeziora w Dolinie Pięciu Stawów Polskich w Tatrach, jak również przekształcanie przez jężory lodowcowe dolin rzecznych o kształcie litery **V** (tzw. **Doliny V-kształtne**) na znacznie szersze i o bardziej płaskim dnie doliny polodowcowe o kształcie litery **U** (tzw. **Doliny U-kształtne**).

